

Verksamhetsplan 2026-2029

Valnämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	3
2 Strategiska nämndmål	3
2.1 Trygghet, sammanhållning och en välfärd att lita på i hela kommunen.....	3
3 Finansiella mål	5
3.1 Stark finansiell ställning	5
4 Budget och finansiell analys	5
5 Investeringsverksamhet.....	6
6 Utvecklingsområde.....	6
7 Privata utförare	6
8 För verksamheten viktiga nyckeltal	7

1 Inledning

Gävle kommuns valnämnd är lokal valmyndighet. Det innebär bland annat att nämnden utser och utbildar röstmottagare, beslutar om vallokaler, arrangerar förtidsröstning och svarar för den preliminära räkningen av rösterna på valkvällen. Valnämnden har som uppdrag att på lokal nivå ansvara för genomförandet av allmänna val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige, val till Europaparlamentet, samt folkomröstningar. Detta ska ske i enlighet med gällande lagar och bestämmelser så som vallagen, kommunallagen, samt lagen om kommunala folkomröstningar eller liknande förfaranden.

Under perioden 2026-2029 genomförs val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige år 2026 och val till Europaparlamentet år 2029.

Den 15 oktober 2025 röstade riksdagen ja till regeringens förslag om ändringar i vallagen utifrån betänkande 2025/26:4 Säkerhet och tillgänglighet vid val. Lagändringarna börjar gälla den 1 december 2025 för att kunna tillämpas vid de allmänna valen 2026.

Förslagen innebär bl.a. att

- Valmyndigheten ges ett uttryckligt ansvar att stödja och samordna arbetet med skydd av val
- Länsstyrelserna, de kommunala valnämnderna och de utlandsmyndigheter som har inrättat röstningslokaler skyndsamt ska rapportera incidenter som kan påverka genomförande av val till den centrala valmyndigheten
- Kraven på att röstningen ska vara tillgänglig för alla väljare tydliggörs och fler väljare får möjlighet att rösta med ambulerande röstmottagare
- Det ställs krav på att en röstmottagare alltid ska vara närvarande när väljare anlitar ett biträde
- Utlandssvenskar som fallit ur röstlängden ska kunna rösta i Sverige och genom sin förtidsröst återupptas i röstlängden
- Väljare som har en digital brevlåda kommer att få sitt röstkort digitalt. Väljare som saknar digital brevlåda kommer istället få sitt röstkort på papper via posten.

Lagändringarna medför nya krav vid det praktiska genomförandet av allmänna val. Dessa nya krav tillsammans med erfarenheter från valen 2022 och 2024, är förutsättningar som valadministrationen behöver ta i beaktande i planeringen inför genomförandet av valen 2026.

2 Strategiska nämndmål

2.1 Trygghet, sammanhållning och en välfärd att lita på i hela kommunen

2.1.1 Att genomföra valen till riksdag, kommun- och regionfullmäktige år 2026 på ett rättssäkert sätt

Beskrivning

Valnämnden ansvarar för kommunens uppgifter i samband med val. Det innebär bland annat att nämnden ansvarar för att röstmottagningen och den preliminära rösträkningen sker på ett rättssäkert och lagenligt sätt. Nämnden svarar under planeringsperioden för två val. Den 13 september 2026 är det val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige. Under 2029 är det val till Europaparlamentet.

Indikator	Utfall 2024	Utfall 2025	Målvärde 2026	Målvärde 2027	Målvärde 2028	Målvärde 2029
Målet följs inte upp utifrån						

Indikator	Utfall 2024	Utfall 2025	Målvärde 2026	Målvärde 2027	Målvärde 2028	Målvärde 2029
någon indikator						

Valnämndens mål att genomföra valen till riksdag, kommun- och regionfullmäktige 2026 på ett rättssäkert sätt följs inte upp utifrån någon indikator då det inte bedöms finnas någon kvantitativ indikator som bättre indikerar måluppfyllelsen än att valet genomförts på ett rättssäkert sätt, vilket slutgiltigt fastställs när valet vunnit laga kraft.

För att säkerställa att genomförandet av valen sker på ett rättssäkert sätt upprättas en risk- och sårbarhetsanalys som kontinuerligt följs upp och uppdateras fram till dess att valet i sin helhet är genomfört. Arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen sker i samarbete med berörda avdelningar och för arbetet centrala funktioner.

För att underlätta införandet av digitala röstkort kommer ny teknik att börja användas vid förtidsröstningen, både för hur det noteras att väljare har röstat och hur mottagna förtidsröster distribueras. Detta medför nya rutiner i röstmottagningsställena, hur dessa rutiner ska komma att se ut är ännu ej klart. Valmyndigheten arbetar med införandet av digitala röstkort och moderniserad förtidsröstning. Lösningarna för detta är under utveckling och uppdateras löpande. Valnämnden följer löpande den information som kommer från Valmyndigheten.

Digitalisering av delar av röstningsprocessen påverkar inte själva röstningen som fortsatt kommer ske i fysisk form med pappersvalsedlar. Den pappersbaserade röstningen är en viktig del i det robusta valsystemet.

Från 1 oktober 2023 gäller dygnsvila utifrån EU:s arbetstidsdirektiv. Detta identifierades som en risk inför Europaparlamentsvalet 2024, huruvida det skulle komma att påverka valnämndens röstmottagning i form av ökade bemanningsbehov och på det följande kostnader. Innan valet kom centrala parter överens om en tillfällig avvikelse från dygnsvilan enligt EU:s arbetstidsdirektiv, den tillfälliga avvikelsen gällde under valdygnet.

Under 2025 har ett nytt moment tillkommit i de Allmänna bestämmelserna, momentet reglerar att en arbetstagares dygnsvila tillfälligt kan förkortas i samband med allmänna val och nationella folkomröstningar. Avvikelse kan tillämpas under valdagen eller dagen för folkomröstningen och den angränsande natten efter för arbetstagare med arbetsuppgifter direkt kopplade till valet och som nödvändigtvis måste utföras i syfte att säkerställa att valet kan genomföras på ett effektivt och rättssäkert sätt. Det gäller för endast ett dygn och kompenserande vila ska förläggas.

2.1.2 Verka för ett ökat valdeltagande

Beskrivning

Valnämndens mål att verka för ett ökat valdeltagande följer av reglementet där det framgår att valnämnden ska verka för ett högt valdeltagande under goda demokratiska former. Skrivningen i reglementet har varit uppe för diskussion i nämnden då det inte finns någon vedertagen standard för vad som bedöms vara ett högt valdeltagande.

Valdeltagandet kan påverkas av flera faktorer, bland annat röstmottagningsställenas tillgänglighet och olika informationsinsatser som ligger inom nämndens ansvar. Valdeltagandet kan också påverkas av yttre faktorer som nämnden inte råder över, varför valdeltagandet inte fullt ut är påverkansbart av nämnden.

Indikator	Utfall 2024	Utfall 2025	Målvärde 2026	Målvärde 2027	Målvärde 2028	Målvärde 2029
Målet följs inte upp utifrån någon indikator						

Lagändringarna som börjar gälla från och med 1 december 2025 tydliggör kraven på att röstningen ska vara tillgänglig för alla väljare och fler väljare ska få möjlighet att rösta med ambulerande röstmottagare. Kommunerna får en skyldighet att lämna uppgifter till Valmyndigheten dels om var och när röstning kan ske inom kommunen och dels lokalernas tillgänglighet. Målgruppen som får använda ambulerande röstmottagare utökas till att också omfatta väljare som är placerade i polisarrest och vårdinrättningar som begränsar väljarnas möjligheter att rösta i röstningslokal.

Erfarenheter efter valen till riksdag, kommun- och regionfullmäktige 2022 var att många av kommunens vallokaler och nästan samtliga förtidsröstningslokaler hade hög belastning, bland annat i form av långa köer. De långa köerna skapade i sin tur en ökad belastning för röstmottagarna och deras arbete i själva röstmottagningen under dagen samt rösträkningen efter att vallokalerna stängt. I Valmyndighetens erfarenhetsrapport från valen 2022 gör de bedömningen tillsammans med många kommuner att de avskärmade valsedlarna var huvudorsaken till köerna. En stor andel av kommunerna, 45 procent av de svarande, bedömer att köerna kan ha påverkat valdeltagandet. Valmyndigheten konstaterar att om inte några åtgärder vidtas före valen 2026 finns risk att problem upprepar sig eller eskalerar.

Med bakgrund mot de utmaningar som de långa köerna skapade arbetade valkansliet i Gävle kommun med målet att på olika sätt anpassa val- och röstningslokalerna vid Europaparlamentsvalet 2024. Bland annat anpassades öppettider och själva lokalerna vid förtidsröstningen, detta med fokus på en ökad tillgänglighet för väljarna. Flera vallokaler byttes även ut och förstärktes storleksmässigt till yta, med material samt personal.

Arbetet med att justera och anpassa val- och röstningslokalerna fortsätter under planeringsarbetet inför valen 2026. Valnämnden kommer besluta om val- och röstningslokaler under de inledande månaderna av 2026.

3 Finansiella mål

3.1 Stark finansiell ställning

4 Budget och finansiell analys

RESULTATBUDGET

Belopp i mnkr	Bokslut 2024	Prognos 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Riktade statsbidrag	3,1	0	3,2	0	0	3,4
Övriga intäkter	0	0	0	0	0	0
Summa intäkter	3,1	0	3,2	0	0	3,4
Personalkostnader	-4,3	-0,1	-4,9	-0,1	-0,1	-5,0
Köp av verksamhet	0	0	0	0	0	0
Övriga kostnader	-1,3	-0,3	-1,5	-0,3	-0,3	-1,4
Avskrivning	0	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-5,6	-0,4	-6,4	-0,4	-0,4	-6,4
Verksamhetens resultat	-2,5	-0,4	-3,2	-0,4	-0,4	-3,0
Intern ränta	0	0	0	0	0	0
Resultat före kommunbidrag	-2,5	-0,4	-3,2	-0,4	-0,4	-3,0

Belopp i mnkr	Bokslut 2024	Prognos 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Kommunbidrag	2,6	0,4	3,2	0,4	0,4	3,0
ÅRETS RESULTAT	0,1	0	0	0	0	0

INVESTERINGSBUDGET	0	0	0	0	0	0
Summa nettoinvestering						

Valnämndens uppdrag att genomföra val har i hög grad kännetecknats av att redan befintliga kommunala resurser har tagits i anspråk för valets genomförande. Förändrade förutsättningar för valets genomförande innebär att genomförandet av val i högre utsträckning kräver en egen organisation. Såväl förändringar i externa regelverk, såsom förändrad lagstiftning rörande ökad digitalisering och tillgänglighetsanpassning i röstmottagningen, som internt fattade beslut beträffande valsedelshantering, ökade lönekostnader för röstmottagare och en utökning av förtidsröstningen innebär ökade krav på den kommunala valadministrationen. Ökade krav på valgenomförandet och osäkerhet beträffande statsbidragets storlek medför en större osäkerhet i planering av kommande valår.

5 Investeringsverksamhet

Vid val till Europaparlamentet 2024 uppmärksammades det att det vallager som valnämnden hyr för förvaring av valmaterial är för litet - dels vad gäller förvaring av valmaterial mellan valåren, dels utifrån en lämplig tillgång till ytor för mottagning, förvaring, packning och distribution av valmaterial som tillkommer vid de allmänna valen. Valnämnden kommer därför utöka vallagret med ytor i direkt anslutning till det nuvarande vallagret.

Under 2025 utfördes en översyn av kommunens valdistriktsindelning. Översynen resulterade i ett beslut om att utöka kommunens valdistrikt från 52 till 53 valdistrikt. Valnämnden behöver även därför se över det befintliga materialförrådet av valmaterial och anpassa det till de nya förutsättningarna.

Utöver detta finns inte några investeringsbehov för nämnden under verksamhetsåret 2026.

6 Utvecklingsområde

Valmyndigheten har under längre tid haft ett pågående digitaliseringsarbete för arbetet kring val. Ett exempel är att inrapporteringen på valnatten skedde digitalt vid Europaparlamentet 2024. Inför valen 2026 kommer digitala röstkort ersätta pappersröstkort. Röstberättigade personer som har en digital brevlåda kommer där att få ett digitalt röstkort, medan röstberättigade som saknar digital brevlåda kommer att få ett pappersröstkort via posten. I samband med detta kommer ny teknik vid förtidsröstningen införas inklusive digitala väljarförteckningar och maskinell sortering av förtidsröster. Valmyndigheten kan inom en viss framtid också se en övergång till digitala röstlängder.

Valmyndighetens pågående digitaliseringsarbete kommer påverka valnämndens arbete vid planering och genomförande av val. Förutsättningarna kommer förändras, men också kraven på kompetens hos de som arbetar i valen. Valnämnden har ett planeringsarbete framför sig i och med den digitalisering som sker i arbetet vid val, utifrån hur digitaliseringen påverkar det lokala arbetet och vilka följder detta kan få för exempelvis rekrytering och utbildning av röstmottagare, samt den support som nämnden tillhandahåller under röstmottagningen.

7 Privata utförare

Inför val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige år 2026 behöver nämnden planera för upphämtning och sortering av förtidsröster, samt leverans av de sorterade förtidsrösterna till

vallokalerna runt om i kommunen på valdagen. Vid tidigare val har detta hanterats av PostNord, avtal har då tecknats mellan PostNord och valnämnden.

För att underlätta införandet av digitala röstkort kommer ny teknik att börja användas vid förtidsröstningen, såsom dator och skanner som kan skanna id-handlingar och koder på kuvert. Detta möjliggör en ny framtidssäkrad distributionslösning av förtidsröster hos PostNord samt att väljare inte längre behöver ta med sig röstkortet vid förtidsröstning. Valmyndigheten kommer teckna avtal med PostNord för kommunexterna röster. Kommunerna kan sedan teckna lokala avtal med PostNord för distribution med maskinell sortering för kommuninterna röster. Valnämnden följer löpande den information som kommer från Valmyndigheten.

Nämnden använder sig inte av privata utförare under mellanvalsår, de år då det inte är allmänna val.

8 För verksamheten viktiga nyckeltal

Nyckeltal	Bokslut 2024	Prognos 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029

Nämnden har inga nyckeltal att följa upp utifrån sin verksamhet.